SINEZA: Časopis za humanističke i društvene nauke, 7(2)2026: 45-58
https://doi.org/10.63356/sin.2026.015
UDK 159.942:[159.944:316.356.2

CC BY NC ND

Originalni naučni članak

Povezanost percipiranog roditeljskog stila sa samoprocijenjenom emocionalnom inteligencijom i zadovoljstvom životom kod studenata

Milena Pašić[1], Neda Stevanović[2]

[1] Univerzitet u Banjoj Luci, Filozofski fakultet
milena.pasic@ff.unibl.org

[1] Centar za socijalni rad, Stanari
nedapekeljevic1@gmail.com

Roditeljski stil, emocionalna inteligencija (EI) i zadovoljstvo životom predstavljaju psihološke konstrukte koji doprinose uspješnijem suočavanju sa životnim izazovima, ličnom rastu i kvalitetnijim odnosima sa drugima. Cilj istraživanja bio je ispitati povezanost percipiranog roditeljskog stila sa samoprocijenjenom EI i zadovoljstvom životom kod studenata. Uzorak je obuhvatio 300 studenata različitih studijskih programa (50% žena), uzrasta od 18 do 27 godina (M = 21.89, SD = 2.08).
Rezultati su pokazali da nisu utvrđene značajne razlike u samoprocijenjenoj emocionalnoj inteligenciji i zadovoljstvu životom između grupa ispitanika koje se razlikuju u percipiranom roditeljskom stilu (p > .05). Međutim, utvrđena je statistički značajna pozitivna korelacija između svih mjera EI i zadovoljstva životom (p < .01), osim korelacije između zadovoljstva životom i uočavanja i razumijevanja emocija, gdje je p < .05.
Nalazi ukazuju na to da percipirani roditeljski stil u ovom uzorku nije statistički značajno povezan sa samoprocijenjenom EI ni sa zadovoljstvom životom. Dobijeni rezultati otvaraju prostor za razmatranje drugih faktora koji mogu imati veći efekat na razvoj EI i zadovoljstvo životom u studentskom periodu, poput crta ličnosti, socijalne podrške i akademskog stresa.

Ključne riječi: percipirani roditeljski stil oca, percipirani roditeljski stil majke, emocionalna inteligencija, zadovoljstvo životom

UVOD

Razumijevanje individualnih razlika u psihološkom funkcionisanju mladih odraslih osoba, prvenstveno studenata, zahtijeva integrisani pristup istraživanju koji povezuje porodični kontekst i razvoj emocionalnih kompetencija. Studentska populacija predstavlja specifičnu razvojnu grupu u periodu „odraslosti u nastajanju" (*emerging adulthood*), koji karakterišu brojni akademski, socijalni i lični izazovi (Arnett, 2000). Dosadašnja istraživanja pokazuju da emocionalna inteligencija (EI) kod studenata predstavlja značajan prediktor uspješne tranzicije na fakultet, akademskog postignuća i subjektivne dobrobiti (Parker et al., 2004;

Sánchez-Álvarez et al., 2016). Iako se mladi odrasli tokom studiranja sve više osamostaljuju, kvalitet porodičnih odnosa ostaje ključni faktor njihovog opšteg psihološkog prilagođavanja i zadovoljstva životom (Cenkseven-Önder, 2012; Extremera & Fernández-Berrocal, 2006). Upravo zbog toga, razumijevanje odnosa između percipiranog roditeljskog stila, samoprocijenjene emocionalne inteligencije i zadovoljstva životom predstavlja važan istraživački problem u području razvojne i pozitivne psihologije.

Roditeljski stilovi

Koncept roditeljskih stilova jedan je od najuticajnijih pristupa u proučavanju porodične socijalizacije (Baumrind, 1971). Roditeljski stilovi definišu se kao obrasci ponašanja i emocionalni kontekst unutar kojeg se oblikuju interakcije sa djetetom, čime se prenose vrijednosti, norme i vještine ključne za razvoj samoregulacije, interpersonalnih odnosa i suočavanje sa životnim izazovima. Iako su ovi stilovi primarno istraživani u ranim razvojnim fazama, savremeni nalazi upućuju na to da se njihovi efekti zadržavaju i u odrasloj dobi kroz internalizovane obrasce ponašanja i emocionalne regulacije (Darling & Steinberg, 1993; Raboteg-Šarić et al., 2011).

Klasični model koji je razvila Baumrind (1971) identifikuje tri osnovna stila: autoritativni, autoritarni i permisivni, dok su Maccoby i Martin (1983) ovaj model proširili četvrtim, zanemarujućim stilom. Ovi stilovi se najčešće prikazuju na dvodimenzionalnoj matrici koja kombinuje roditeljsku kontrolu i emocionalnu toplinu (Baumrind, 1991; Raboteg-Šarić et al., 2011). Autoritativni stil podrazumijeva visoka očekivanja i jasna pravila uz toplinu i podršku, dok autoritarni karakteriše kontrola i poslušnost bez emocionalne bliskosti. Permisivni roditelji pružaju toplinu uz nizak stepen kontrole, dok zanemarujući stil podrazumijeva emocionalnu distanciranost i nisku kontrolu roditelja (Čudina-Obradović & Obradović, 2006).

U kontekstu prilagođavanja studentske populacije, posebno je značajan autoritativan roditeljski stil. Istraživanja potvrđuju da percepcija roditeljske podrške i razumne kontrole korelira sa nižim nivoom stresa i boljom samoregulacijom (Milevsky et al., 2006). Nasuprot tome, autoritarni i permisivni stilovi često su povezani sa slabijom emocionalnom regulacijom i nižim psihološkim blagostanjem (Luyckx et al., 2008; Milevsky et al., 2006). Ovi nalazi sugerišu da porodični obrasci nastavljaju da oblikuju emocionalno funkcionisanje pojedinca i tokom akademskog obrazovanja.

Emocionalna inteligencija

Koncept emocionalne inteligencije (EI) razvijao se kroz različite teorijske modele. Gardnerova teorija višestrukih inteligencija, posebno interpersonalna i intrapersonalna dimenzija, postavila je temelj za kasnije modele EI (Salovey & Mayer, 1990). Upravo u radu ovih autora konstrukt EI se prvi put dovodi u vezu sa procesima uočavanja, razumijevanja i upravljanja emocijama.

U literaturi se izdvajaju tri dominantna modela EI:

- *Model sposobnosti* (*ability model*), koji su razvili Salovey i Mayer (1990), definiše EI kao skup vještina koje obuhvataju praćenje vlastitih i tuđih emocija te korištenje tih informacija u mišljenju i ponašanju.
- *Model emocionalno-socijalne inteligencije*, koji je razvio Bar-On (2006) i koji se ubraja u mješovite modele, posmatra EI kao širok konstrukt sastavljen od međusobno povezanih emocionalnih i socijalnih kompetencija važnih za suočavanje sa zahtjevima okoline. Ovaj model uključuje dimenzije poput samosvijesti, samoregulacije, empatije, samomotivacije i socijalnih vještina.
- *Mješoviti model* (*mixed model*), koji je razvio Goleman (1997), fokusiran je na emocionalne kompetencije relevantne za radni i organizacijski kontekst. Golemanov model emocionalne inteligencije obuhvata pet oblasti: prepoznavanje vlastitih emocija, upravljanje emocijama, samomotivaciju, prepoznavanje emocija kod drugih i rukovođenje ljudskim odnosima.

U ovom istraživanju EI je operacionalizovana u skladu sa modelom sposobnosti, na kojem se temelji primijenjeni Upitnik emocionalnih kompetencija (UEK-45; Takšić, 2002).

Dosadašnja istraživanja ukazuju na to da je viši nivo EI kod studenata povezan sa većim samopoštovanjem, rezilijentnošću i boljim interpersonalnim funkcionisanjem (Khosla & Mitra, 2025; Miezah et al., 2025). EI ima ulogu zaštitnog faktora koji studentima omogućava efikasnije upravljanje anksioznošću, depresivnošću i akademskim stresom (Guil et al., 2019), čime se dodatno doprinosi opštem psihološkom blagostanju mladih odraslih osoba.

S obzirom na metodološki pristup zasnovan na samoprocjeni, u ovom radu koristiće se sintagma samoprocijenjena EI, koja označava skup emocionalnih kompetencija koje studenti subjektivno prijavljuju.

Zadovoljstvo životom

Zadovoljstvo životom posljednjih decenija zauzima centralno mjesto u istraživanju kvaliteta života. Različita shvatanja ovog konstrukta, ali i srodni pojmovi poput subjektivnog blagostanja, sreće i kvaliteta života, čine ga jednim od najizučavanijih fenomena u pozitivnoj psihologiji (Penezić, 2006).

Strukturu zadovoljstva životom čine kognitivna i emocionalna komponenta (Pavot & Diener, 1993). Kognitivna komponenta obuhvata globalnu procjenu života i zadovoljstvo pojedinim životnim oblastima, dok emocionalna podrazumijeva prisustvo prijatnih i odsustvo neprijatnih emocija (Diener & Diener, 1996). U naučnoj literaturi, kognitivna komponenta se često analizira kroz prizmu lične dobrobiti i opšteg životnog standarda (Penezić, 2006).

Zadovoljstvo životom povezuje se s nizom psiholoških konstrukata, uključujući mentalno zdravlje, vitalnost, osjećaj kontrole, postignuće i porodično funkcionisanje (Hong & Giannakopoulos, 1994; Penezić, 2006). Ono se smatra ključnim

indikatorom otpornosti na stres (Gilman & Huebner, 2003), dok se niske procjene zadovoljstva često tretiraju kao potencijalni rani pokazatelji psihopatologije (Proctor et al., 2009).

Dosadašnja istraživanja ukazuju na to da zadovoljstvo životom nije statična kategorija. Iako postoje razlike u zadovoljstvu životom s obzirom na pol, dob, stepen obrazovanja i bračni status, nalazi često nisu konzistentni (Lučev & Tadinac, 2010), što ukazuje na potrebu za detaljnijim ispitivanjem specifičnih faktora unutar homogenijih grupa. Rezultati dobijeni na studentskoj populaciji sugerišu da zadovoljstvu životom u velikoj mjeri doprinose osobine ličnosti, unutrašnje snage pojedinca u suočavanju sa stresnim situacijama te vanjski faktori poput percipirane porodične podrške (Achour & Nor, 2014; Penezić, 2006). Studenti koji izvještavaju o većem zadovoljstvu životom pokazuju viši nivo subjektivne vitalnosti i bolje akademsko postignuće, dok su niže procjene često povezane sa anksioznošću, simptomima depresivnosti i rizičnim ponašanjima (Fergusson et al., 2015).

Povezanost roditeljskog stila, emocionalne inteligencije i zadovoljstva životom

Iako su fundamentalni procesi emocionalnog razvoja istraživani u ranim fazama (Morris et al., 2007), savremena istraživanja ukazuju na važnost integrativnog sagledavanja uloge porodičnih i individualnih faktora u razvoju emocionalnih kompetencija i subjektivnog zadovoljstva životom studenata. Toplina, emocionalna pristupačnost i podrška roditelja povezani su sa višim nivoom EI kod studenata (Alegre, 2011; Mayer et al., 2000), dok negativna porodična klima i izražena roditeljska kontrola mogu rezultirati emocionalnom reaktivnošću i slabijom emocionalnom regulacijom (Morris et al., 2007).

Rezultati potvrđuju da se efekti roditeljskih stilova zadržavaju dugo nakon primarne socijalizacije. U periodu studiranja roditeljski uticaj se više ne manifestuje kroz direktnu kontrolu ponašanja, već kroz internalizovane obrasce emocionalne regulacije (Luyckx et al., 2008). Studenti koji percipiraju svoje roditelje kao podržavajuće i emocionalno dostupne često pokazuju viši nivo EI, što im omogućava efikasnije upravljanje emocijama u stresnim situacijama i vodi ka većem zadovoljstvu u životu (Martinez-Pons, 1997; Milevsky et al., 2006; Palmer et al., 2002). Na osnovu navedenih nalaza, pretpostavlja se da percipirani roditeljski stilovi i EI predstavljaju zasebne faktore koji značajno doprinose objašnjenju zadovoljstva životom studenata.

Rezultati novijih istraživanja potvrđuju da, pored samopoštovanja, upravo samoregulacija emocija i prihvatanje sebe značajno predviđaju zadovoljstvo životom kod studenata (Vilca-Pareja et al., 2022). Specifično, kod mladih odraslih autoritativni vaspitni stil u pozitivnoj je vezi sa zadovoljstvom životom, a ta veza je posredovana emocionalnom inteligencijom (Wu et al., 2021), što dodatno potvrđuje tezu o važnosti porodičnog okruženja za razvoj emocionalnih vještina i u ranoj odrasloj dobi.

Iako su ovi konstrukti decenijama bili u fokusu razvojne psihologije djetinjstva

i adolescencije, savremeni zaokret ka populaciji studenata ukazuje na to da individualne emocionalne kompetencije i ranija iskustva porodične socijalizacije mogu imati značajnu ulogu u akademskoj adaptaciji i subjektivnoj dobrobiti (Parker et al., 2004; Sánchez-Álvarez et al., 2016). Kvalitet porodičnih odnosa i percipirani roditeljski stilovi ostaju važni prediktori emocionalne prilagođenosti i zadovoljstva životom i tokom akademskog obrazovanja (Cenkseven-Önder, 2012; Extremera & Fernández-Berrocal, 2006; Tahir & Jabeen, 2022).

Cilj istraživanja

Polazeći od navedenih teorijskih okvira i malog broja istraživanja koja integrativno sagledavaju ove konstrukte na uzorku studenata u domaćem kontekstu, cilj ovog istraživanja jeste da ispita povezanost percipiranih roditeljskih stilova, samoprocijenjene EI i zadovoljstva životom studenata. Specifično, istraživanjem se žele utvrditi razlike u nivou samoprocijenjene EI i zadovoljstva životom s obzirom na percipirani roditeljski stil, kao i međuzavisnost ovih konstrukata u periodu studiranja. Očekuje se da će studenti koji percipiraju autoritativni roditeljski stil ostvariti značajno više nivoe samoprocijenjene EI i zadovoljstva životom u poređenju sa studentima koji roditelje percipiraju kao autoritarne ili permisivne. Očekuje se i pozitivna povezanost između samoprocijenjene EI i zadovoljstva životom.

METOD

Uzorak i postupak

U istraživanju je učestvovalo 300 studenata sa područja grada Doboja, uzrasta od 18 do 27 godina (M = 21.89, SD = 2.08), različitih studijskih programa i godina studija. Uzorak je bio prigodan i ujednačen prema polu (150 ispitanika i 150 ispitanica, po 50%). Podaci su prikupljeni metodom papir-olovka, putem grupnog testiranja koje je sprovedeno u fakultetskim učionicama. Ispitanici su prije popunjavanja upitnika bili informisani o cilju istraživanja, a anonimnost i povjerljivost podataka bili su zagarantovani. Učešće u istraživanju bilo je dobrovoljno, uz prethodno dobijenu saglasnost ispitanika.

Statistička obrada podataka

Podaci su obrađeni u programu IBM SPSS Statistics. Deskriptivna statistika primijenjena je za analizu distribucije svih kontinuiranih varijabli (ukupni skor i subskale EI, te zadovoljstvo životom). Prije sprovođenja diferencijalnih analiza, provjerene su bazične pretpostavke za primjenu analize varijanse (homogenost varijansi putem Leveneovog testa i normalnost distribucije uvidom u vrijednosti asimetrije i spljoštenosti), pri čemu je utvrđeno da podaci zadovoljavaju uslove za parametrijsku statistiku. Razlike u samoprocijenjenoj EI i zadovoljstvu životom u odnosu na percipirane roditeljske stilove ispitane su jednofaktorskom analizom varijanse (ANOVA), pri čemu je kao mjera veličine efekta korišten eta-kvadrat

(η^2), a uz aritmetičke sredine prikazani su 95% intervali pouzdanosti. Povezanost između kontinuiranih varijabli prikazana je Pearsonovim koeficijentom korelacije (r), a kao prag statističke značajnosti uzet je $p < .05$.

Instrumenti

U ovom istraživanju korišteni su sljedeći instrumenti:

1. *Skala zadovoljstva životom* (*Satisfaction With Life Scale*; Diener et al., 1985), u verziji prilagođenoj za potrebe istraživanja. Skala mjeri kognitivnu komponentu subjektivnog blagostanja, a čini je pet tvrdnji koje se procjenjuju na sedmostepenoj Likertovoj skali (1 – „u potpunosti se ne slažem", do 7 – „u potpunosti se slažem"). Interna konzistentnost skale u ovom istraživanju iznosila je α = .76.
2. *Upitnik emocionalne kompetentnosti* (*UEK – 45*; Takšić, 2002). Upitnik sadrži tri subskale: *skala uočavanja i razumijevanja emocija* (*URE* – 15 tvrdnji), *skala izražavanja i imenovanja emocija* (*IIE* – 14 tvrdnji) i *skala upravljanja emocijama* (*UE* – 16 tvrdnji). Na petostepenoj skali Likertovog tipa, ispitanici procjenjuju svoje emocionalne kompetencije (od 1 – „u potpunosti ne", do 5 – „u potpunosti da"). U analizi su korišteni ukupni skor (*UEK*) kao i skorovi na pojedinačnim subskalama. Interna konzistentnost ukupne skale iznosila je α = .88, dok su interne konzistentnosti za pojedine subskale bile sljedeće: *URE* – α = .87; *IIE* – α = .85; *UE* – α = .59.
3. *Upitnik percipiranih stilova roditeljstva (Perceived Parenting Styles Survey – PPSS;* McClun & Merrell, 1998; u hrvatskoj adaptaciji Raboteg-Šarić et al., 2011). Upitnik sadrži 18 tvrdnji raspoređenih u tri kategorije sa po šest tvrdnji, pri čemu svaka kategorija predstavlja jedan od roditeljskih vaspitnih stilova: autoritativni, autoritarni i permisivni. Ispitanici su imali zadatak da pročitaju sve tri grupe tvrdnji i odaberu onu koja, prema njihovoj percepciji, najbolje opisuje ponašanje njihovih roditelja. Na osnovu izbora, odgovori ispitanika su klasifikovani u jednu od tri kategorije roditeljskog stila. Zanemarujući stil nije uključen u ovu operacionalizaciju, što je u skladu sa najčešćim primjenama ovog instrumenta, s obzirom na poteškoće u pouzdanom samoprocjenjivanju ovog stila (McClun & Merrell, 1998). Ispitanici su procjenjivali roditeljske stilove za majku i oca potpuno odvojeno, kroz dvije identične serije tvrdnji, što je omogućilo nezavisno formiranje kategorija stilova za svakog roditelja posebno.

REZULTATI

Mjere deskriptivne statistike

Tabela 1. Mjere deskriptivne statistike za skale emocionalne kompetencije i zadovoljstva životom

	Min.	Max.	M	SD
UEK	87	214	165.09	19.07
URE	28	73	53.15	7.62
IIE	26	70	49.96	7.92
UE	33	71	61.31	7.59
SWLS	5	35	25.84	4.86

Napomena. *N* = 300 za sve skale. U tabeli su predstavljeni deskriptivni pokazatelji za kontinuirane varijable korištene u istraživanju. UEK – upitnik emocionalnih kompetencija (ukupan skor); URE – uočavanje i razumijevanje emocija; IIE – izražavanje i imenovanje emocija; UE – upravljanje emocijama; SWLS – skala zadovoljstva životom.

Distribucije varijabli pokazuju zadovoljavajuću varijabilnost, dok vrijednosti standardnih devijacija ukazuju na relativno homogenu strukturu odgovora unutar uzorka.

Tabela 2. Frekvencije i procenti percipiranih roditeljskih stilova

Stil roditeljstva	Majka		Otac	
	N	%	N	%
Permisivni	103	34	73	24
Autoritativni	180	60	201	67
Autoritarni	17	6	26	9

Napomena. ***N*** = 300 za oba roditelja.

Kao što pokazuje Tabela 2, većina ispitanika percipira svoje roditelje kao autoritativne, dok su permisivni i autoritarni stilovi zastupljeni u manjoj mjeri. Uočava se da su majke nešto češće percipirane kao permisivne, dok su očevi češće percipirani kao autoritarni.

Tabela 3. Procijenjeni roditeljski stil majke i emocionalna inteligencija

		N	M	SD	F(2, 297)	p	η^2	CI
UEK	A permisivni	103	164.68	19.30	0.50	.61	.003	[160.89, 168.47]
	B autoritativni	180	165.71	18.31				[163.14, 168.28]
	C autoritarni	17	161.00	25.51				[149.93, 172.07]
URE	A permisivni	103	52.81	7.62	0.17	.85	.001	[51.34, 54.28]
	B autoritativni	180	53.35	7.55				[52.23, 54.47]
	C autoritarni	17	53.06	8.76				[48.45, 57.67]

IIE	A permisivni	103	49.72	7.89	0.31	.74	.002	[48.17, 51.27]
	B autoritativni	180	50.21	7.65				[49.08, 51.34]
	C autoritarni	17	48.82	10.92				[43.16, 54.48]
UE	A permisivni	103	61.51	8.72	1.37	.26	.009	[59.82, 63.20]
	B autoritativni	180	61.47	6.69				[60.43, 62.51]
	C autoritarni	17	58.35	9.03				[53.44, 63.26]

Napomena. UEK – upitnik emocionalnih kompetencija (ukupan skor); URE – uočavanje i razumijevanje emocija; IIE – izražavanje i imenovanje emocija; UE – upravljanje emocijama.

Tabela 4. Procijenjeni roditeljski stil oca i emocionalna inteligencija

		N	M	SD	F(2, 297)	p	η^2	CI
UEK	A permisivni	73	166.05	16.47	0.27	.77	.002	[162.27, 169.83]
	B autoritativni	201	164.53	18.92				[162.01, 167.05]
	C autoritarni	26	166.65	26.46				[155.01, 178.29]
URE	A permisivni	73	53.26	7.44	0.18	.84	.001	[51.64, 54.88]
	B autoritativni	201	53.00	7.58				[51.94, 54.06]
	C autoritarni	26	53.92	8.74				[50.38, 57.46]
IIE	A permisivni	73	–	–	0.18	.85	.001	–
	B autoritativni	201	–	–				–
	C autoritarni	26	–	–				–
UE	A permisivni	73	61.95	5.69	0.45	.64	.003	[60.57, 63.33]
	B autoritativni	201	61.01	7.22				[59.94, 62.08]
	C autoritarni	26	61.77	13.31				[56.56, 66.98]

Napomena. UEK – upitnik emocionalnih kompetencija – ukupan skor; URE – uočavanje i razumijevanje emocija; IIE – izražavanje i imenovanje emocija; UE – upravljanje emocijama. Za subskalu IIE deskriptivni pokazatelji (M i SD) nisu prikazani jer izvorni podaci nisu sačuvani; navedeni su inferencijalni pokazatelji (F, p, η^2)

Jednofaktorskom analizom varijanse (ANOVA) ispitane su razlike u samoprocijenjenoj EI u odnosu na percipirani roditeljski stil majke i oca (Tabele 3 i 4). Rezultati pokazuju da nisu utvrđene statistički značajne razlike ($p > .05$), ni na ukupnom skoru emocionalne inteligencije (UEK) ni na pojedinačnim skalama (URE, IIE, UE). Veličine efekta bile su zanemarljive (najveći $\eta^2 = .009$), što ukazuje na odsustvo praktično značajnih razlika. Intervali pouzdanosti (95%) ukazuju na preciznije procjene kod autoritativnog stila, zbog njegove veće brojnosti, dok su kod autoritarnog roditeljskog stila intervali znatno širi, zbog manjeg broja ispitanika i većih standardnih devijacija.

Tabela 5. Procijenjeni stil roditeljstva majke i zadovoljstvo životom

	N	M	SD	F(2, 297)	p	η^2	CI
A permisivni	103	26.01	4.33	0.74	.48	.005	[24.57, 26.25]
B autoritativni	180	25.87	5.07				[25.14, 26.60]
C autoritarni	17	24.47	1.34				[23.80, 25.14]

Tabela 6. Procijenjeni stil roditeljstva oca i zadovoljstvo životom

	N	M	SD	F(2, 297)	p	η^2	CI
A permisivni	73	25.41	4.33	2.74	.07	.018	[24.44, 26.38]
B autoritativni	201	26.23	4.80				[25.56, 26.90]
C autoritarni	26	24.04	6.30				[21.61, 26.47]

Iz tabela 5 i 6 vidimo da ne postoje statistički značajne razlike u zadovoljstvu životom u odnosu na procijenjeni roditeljski stil majke i oca ($p > .05$). Ipak, ispitanici koji su roditelje procijenili kao autoritativne, pokazuju najviši nivo zadovoljstva životom, dok najniže prosječne vrijednosti imaju oni koji roditelje procjenjuju kao autoritarne. Veličina efekta je zanemarljiva za stil majke ($\eta^2 = .005$), dok je za stil oca mala ($\eta^2 = .018$), prema standardnim Cohenovim kriterijumima. Ovakvi rezultati ukazuju da roditeljski stil objašnjava vrlo mali dio varijanse zadovoljstva životom u okviru našeg uzorka. Intervali pouzdanosti ponovo potvrđuju veću preciznost procjena kod najbrojnijeg, autoritativnog stila, nasuprot povišenoj varijabilnosti kod autoritarnog stila.

Tabela 7. Korelacije između varijabli

		UEK	URE	IIE	UE
UEK	r	–			
URE	r	.86**	–		
IIE	r	.84**	.57**	–	
UE	r	.80**	.55**	.52**	–
SWLS	r	.25**	.13*	.26**	.29**

Napomena. * p < .05; ** p < .01; *** p < .001; UEK – upitnik emocionalnih kompetencija (ukupan skor); URE – uočavanje i razumijevanje emocija; UE – upravljanje emocijama; IIE – izražavanje i imenovanje emocija; SWLS – skala zadovoljstva životom

Korelacije između varijabli prikazane su u Tabeli 7. Sve korelacije su pozitivne i statistički značajne na nivou $p < .01$, osim korelacije između zadovoljstva životom i uočavanja i razumijevanja emocija, koja je značajna na nivou $p < .05$. Ovi nalazi sugerišu dosljednu povezanost između EI i zadovoljstva životom u okviru našeg uzorka.

DISKUSIJA

Rezultati ovog istraživanja ukazuju na to da ne postoje statistički značajne razlike u samoprocijenjenoj EI i zadovoljstvu životom u odnosu na percipirane roditeljske stilove majke i oca. Iako je autoritativni roditeljski stil bio najviše zastupljen kod oba roditelja, niska veličina efekta (η^2) ukazuje na ograničenu praktičnu značajnost i potrebu za oprezom pri generalizaciji nalaza. Intervali pouzdanosti za ovaj stil bili su najuži, što sugeriše veću stabilnost procjena u poređenju sa ostalim stilovima. S druge strane, blagi trend nižih vrijednosti prosječnih skorova na pojedinim skalama EI uočen je kod autoritarnog roditeljskog stila, uz istovremeno najširi interval pouzdanosti. Ovakav nalaz u skladu je sa literaturom koja autoritarni stil najčešće opisuje kao emocionalno restriktivan, što može otežati razvoj emocionalnih kompetencija (Baumrind, 1991). Nestabilnost efekta u ovom istraživanju može se objasniti manjim brojem ispitanika u toj grupi, ali i tendencijom ka socijalno poželjnim odgovorima koja je često prisutna kod samoprocjene porodičnih odnosa. S obzirom na to da nisu utvrđene statistički značajne razlike u navedenim varijablama, možemo reći da na ovom uzorku studenata percipirani roditeljski stilovi ne predstavljaju direktan prediktor njihove samoprocijenjene EI i zadovoljstva životom.

Dobijeni rezultati samo su djelomično u skladu sa ranijim istraživanjima koja pokazuju da autoritativan roditeljski stil, obilježen toplinom, podrškom i jasnim granicama, ima pozitivan uticaj na psihološku dobrobit i zadovoljstvo životom (Milevsky et al., 2006), dok su autoritarni i permisivni stilovi često povezani sa slabijim emocionalnim funkcionisanjem i nižim nivoom subjektivne dobrobiti (Cenkseven-Önder, 2012; Karim et al., 2013). Međutim, odsustvo statistički značajnih razlika u ovom istraživanju može ukazivati na to da percepcija roditeljskog stila u studentskom uzrastu ima manje direktan uticaj na zadovoljstvo životom nego u ranijim razvojnim periodima. Prema nalazima do kojih su došli McKinney & Renk (2008), primarni efekti roditeljskih stilova tokom ranijih godina studiranja se postepeno transformišu. Studentski period karakterišu veća samostalnost, širi socijalni kontekst, te veći uticaj ličnih osobina i trenutnih životnih okolnosti, što može umanjiti direktan efekat porodičnih faktora na subjektivnu dobrobit (Diener et al., 1999; Parker et al., 2004). Ovakvi nalazi mogu se tumačiti u okviru koncepta „odraslosti u nastajanju“ (Arnett, 2000), prema kojem studenti postepeno internalizuju vrijednosti, te njihovo trenutno zadovoljstvo životom postaje više povezano sa individualnim postignućima i vršnjačkom podrškom nego sa retrospektivnom percepcijom roditeljstva (Milevsky et al., 2006; McKinney & Renk, 2008). U tom kontekstu, nepostojanje značajnih razlika u EI i zadovoljstvu životom s obzirom na percipirani roditeljski stil, može se posmatrati, uz oprez, kao moguća razvojna tendencija, prema kojoj su emocionalne kompetencije na studentskom uzrastu već relativno stabilizovane. Treba naglasiti da ovakva interpretacija prevazilazi okvir korištenog istraživačkog nacrta i predstavlja samo jednu od mogućih, koju buduća istraživanja tek treba da provjere. Iako je autoritativni stil bio najzastupljeniji u

uzorku, njegovi efekti na samoprocijenjenu EI i zadovoljstvo životom u ovom istraživanju bili su mali, što ukazuje na kompleksnost faktora koji oblikuju psihološku dobrobit u ovom razvojnom periodu.

Rezultati su pokazali postojanje statistički značajnih pozitivnih korelacija između svih dimenzija EI i zadovoljstva životom. Ovakav nalaz u skladu je sa istraživanjima koja ukazuju na to da veća sposobnost uočavanja, razumijevanja, izražavanja i regulacije emocija doprinosi većem subjektivnom blagostanju, tjelesnom i mentalnom zdravlju, te uspješnijoj adaptaciji u studentskom periodu (Alegre, 2012; Schutte et al., 2007; Takšić et al., 2006). Slično tome, zadovoljstvo životom se u istraživanjima i literaturi povezuje sa pozitivnim psihološkim funkcionisanjem, većim samopoštovanjem te nižim nivoom anksioznosti i depresivnosti (Gilman & Huebner, 2003; Proctor et al., 2009). Dobijeni rezultati ukazuju na to da EI predstavlja važan faktor subjektivne dobrobiti i u studentskoj populaciji, čak i kada efekti roditeljskog stila nisu statistički značajni.

Nalazi ovog istraživanja u skladu su sa studijama provedenim u studentskoj populaciji koje pokazuju da EI ostaje značajan prediktor psihološke adaptacije, dok je uticaj porodičnih faktora indirektan ili slabiji nego u adolescenciji (Extremera & Fernández-Berrocal, 2006; Sánchez-Álvarez et al., 2016). Drugim riječima, kvalitet porodičnih odnosa ostaje važan faktor psihološkog i emocionalnog funkcionisanja, ali je u studentskom uzrastu njegov efekat često posredovan osobinama ličnosti, socijalnom podrškom i akademskim stresom (Milevsky et al., 2006). U skladu s tim, dobijeni rezultati otvaraju mogućnost da se u periodu „odraslosti u nastajanju" EI i subjektivno blagostanje relativno stabilizuju, zbog čega je njihov odnos sa ranijim porodičnim iskustvima manje direktno izražen (Dumas et al., 2009; Milevsky et al., 2006).

Odsustvo značajnih razlika u odnosu na roditeljske stilove moglo bi se djelomično objasniti i metodološkim ograničenjima istraživanja. Podaci su prikupljani isključivo putem instrumenata samoprocjene, što otvara prostor za pristrasnost u odgovaranju, uključujući tendenciju ka socijalnoj poželjnosti.

Takođe, roditeljski stilovi operacionalizovani su kao kategorijalne varijable, pri čemu su ispitanici birali jednu od ponuđenih kategorija odgovora (autoritativni, permisivni, autoritarni). Iako ovakav pristup omogućava jasnu klasifikaciju, metodološku efikasnost u istraživanjima sa većim brojem učesnika i jednostavniju statističku analizu, on predstavlja relativno grubu mjeru. Ovakav pristup ne prepoznaje kontinuiranu prirodu dimenzija topline i kontrole, niti suptilne razlike unutar samih kategorija stilova. Dimenzionalni pristup, koji tretira roditeljske stilove kao kontinuirane mjere, mogao bi omogućiti finiju analizu i detekciju suptilnijih efekata.

Dodatno, subskala *Upravljanje emocijama (UE*) pokazala je graničnu pouzdanost ($\alpha = .59$), što je ispod uobičajenog psihometrijskog standarda. Ova karakteristika mjernog instrumenta mogla je direktno uticati na smanjenje statističke osjetljivosti dizajna, a samom tim i na odsustvo statistički značajnih razlika na ovom

konstruktu. Iako uzorak nije bio mali, intervali pouzdanosti su bili širi u grupama sa manjim brojem ispitanika, posebno kod autoritarnog stila, što zahtijeva oprez pri interpretaciji rezultata. Moguće je da bi istraživanja na mlađim uzorcima ili primjena longitudinalnog pristupa pokazala izraženije direktne efekte roditeljskog stila, budući da je uloga roditeljskih stilova primarnija i neposrednija u ranijim razvojnim fazama, dok u odrasloj dobi njihovo djelovanje postaje posredovano drugim faktorima socijalizacije, poput vršnjaka i akademskog okruženja.

Određeno ograničenje predstavlja i činjenica da, zbog ograničene dostupnosti izvornih podataka za jednu subskalu EI, nisu bili dostupni svi deskriptivni pokazatelji, što treba imati na umu prilikom tumačenja rezultata analize varijanse.

Iako ovo istraživanje nije pokazalo statistički značajne razlike u EI i zadovoljstvu životom u odnosu na percipirani stil oba roditelja, rezultati ukazuju na važnost razumijevanja roditeljstva i njegovih nijansi, te na ulogu emocionalnih kompetencija kao faktora povezanosti sa subjektivnom dobrobiti u studentskom uzrastu. Takođe, nalazi sugerišu da razvoj emocionalne pismenosti i vještina samoregulacije potencijalno bi mogli imati značajnu ulogu u unapređenju psihološkog funkcionisanja mladih odraslih, nezavisno od percepcije roditeljskog ponašanja.

U budućim istraživanjima, bilo bi korisno kombinovati samoprocjene sa objektivnijim indikatorima (poput procjena roditelja i vršnjaka), proširiti uzorak na različite starosne grupe ispitanika te uključiti dodatne varijable, poput crta ličnosti, akademskog stresa i nivoa socijalne podrške. Nacrt istraživanja je bio fokusiran na razlike među grupama, pa bi buduća istraživanja mogla primijeniti korelacioni, odnosno dimenzionalni pristup, koji omogućava finiju analizu. Takođe, kombinovanje kvantitativnih i kvalitativnih pristupa moglo bi doprinijeti dubljem razumijevanju odnosa između roditeljstva, emocionalne inteligencije i subjektivne dobrobiti u studentskoj populaciji.

Literatura

Achour, M., & Nor, M. R. M. (2014). The effects of social support and resilience on life satisfaction of secondary school students. *Journal of Academic and Applied Studies, 4*(1), 12–20.

Alegre, A. (2011). Parenting styles and children's emotional intelligence: What do we know? *The Family Journal, 19*(1), 56–63. https://doi.org/10.1177/1066480710387486

Alegre, A. (2012). Is there a relation between mothers' parenting styles and children's trait emotional intelligence? Electronic *Journal of Research in Educational Psychology, 10*(1), 5–34.

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist, 55*(5), 469–480. https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469

Bar-On, R. (2006). The Bar-On model of emotional-social intelligence (ESI). *Psicothema, 18*(Suppl), 13–25.

Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology, 4*(1, Pt.2), 1–103. https://doi.org/10.1037/h0030372

Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence, 11*(1), 56–95. https://doi.org/10.1177/0272431691111004

Cenkseven-Önder, F. (2012). Parenting styles and life satisfaction on Turkish adolescents. *Educational Research Reviews, 7*(26), 577–584. https://doi.org/10.5897/ERR12.145

Čudina-Obradović, M., & Obradović, J. (2006). *Psihologija roditeljstva*. Golden marketing – Tehnička knjiga.

Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin, 113*(3), 487–496. https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487

Diener, E., & Diener, C. (1996). Most people are happy.

Psychological Science, 7(3), 181–185. https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1996.tb00354.x

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment, 49*(1), 71–75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13

Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin, 125*(2), 276–302. https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.2.276

Dumas, T. M., Lawford, H., Tieu, T.-T., & Pratt, M. W. (2009). Positive parenting in adolescence and its relation to low point narration and identity status in emerging adulthood: A longitudinal analysis. *Developmental Psychology, 45*(6), 1531–1544. https://doi.org/10.1037/a0017360

Extremera, N., & Fernández-Berrocal, P. (2006). Emotional intelligence as predictor of mental, social, and physical health in university students. *The Spanish Journal of Psychology, 9*(1), 45–51. https://doi.org/10.1017/S1138741600005965

Fergusson, D. M., McLeod, G. F. H., Horwood, L. J., Swain, N. R., Chapple, S., & Poulton, R. (2015). Life satisfaction and mental health problems (18 to 35 years). *Psychological Medicine*, 45(11), 2427–2436. https://doi.org/10.1017/S0033291715000422

Gilman, R., & Huebner, S. (2003). A review of life satisfaction research with children and adolescents. *School Psychology Quarterly, 18*(2), 192–205. https://doi.org/10.1521/scpq.18.2.192.21858

Goleman, D. (1997). *Emocionalna inteligencija*. Geopolitika. (Original objavljen 1995.)

Guil, R., Gómez-Molinero, R., Merchan-Clavellino, A., Gil-Olarte, P., & Zayas, A. (2019). Trait emotional intelligence as a mediator of the relationship between self-esteem and university anxiety. *Frontiers in Psychology, 10*, Article 567. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00567

Hong, S.-M., & Giannakopoulos, E. (1994). The relationship of satisfaction with life to personality characteristics. *The Journal of Social Psychology, 134*(4), 405–413. https://doi.org/10.1080/00224545.1994.9712124

Karim, R., Sharafat, T., & Mahmud, Y. A. (2013). Cognitive emotion regulation in children as related to their parenting style, family type and gender. *Journal of the Asiatic Society of Bangladesh, 39*(2), 211–220. https://doi.org/10.3329/jasbs.v39i2.17860

Khosla, R., & Mitra, R. K. (2025). The relationship between self-esteem, resilience, and emotional intelligence in young adult females. *International Journal of Indian Psychology, 13*(2), 190–202. https://ijip.in/wp-content/uploads/2025/05/18.01.190.20251302.pdf

Luyckx, K., Schwartz, S. J., Berzonsky, M. D., Soenens, B., Vansteenkiste, M., Smits, I., & Goossens, L. (2008). Capturing ruminative exploration: Extending the four-dimensional model of identity formation in late adolescence. *Journal of Research in Personality, 42*(1), 58–82. https://doi.org/10.1016/j.jrp.2007.04.004

Lučev, I., & Tadinac, M. (2010). Provjera dvaju modela subjektivne dobrobiti i te povezanosti zadovoljstva životom, demografskih varijabli i osobina ličnosti. *Migracije i etničke teme, 26*(3), 263–296. https://hrcak.srce.hr/65805

Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. H. Mussen, & E. M. Hetherington (Eds.), *Handbook of child psychology: Vol. 4, socialization, personality, and social development* (pp. 1–101). Wiley.

Martinez-Pons, M. (1997). The relation of emotional intelligence with selected areas of personal functioning. *Imagination, Cognition and Personality, 17*(1), 3–13. https://doi.org/10.2190/68VD-DFXB-K5AW-PQAY

Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2000). Models of emotional intelligence. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence* (pp. 396–420). Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/cbo9780511807947.019

McKinney, C., & Renk, K. (2008). Differential parenting between mothers and fathers: Implications for late adolescents. *Journal of Family Issues, 29*(6), 806–827. https://doi.org/10.1177/0192513X07311222

McClun, L. A., & Merrell, K. W. (1998). Relationship of perceived parenting styles, locus of control orientation, and self-concept among junior high age students. *Psychology in the Schools, 35*(4), 347–356. https://doi.org/10.1002/(SICI)1520-6807(199810)35:4<381::AID-PITS9>3.0.CO;2-S

Miezah, D., Opoku, M. P., Fenu, C., Quainoo, R., & Gyimah, E. M. (2025). Exploring the synergy between emotional intelligence and self-esteem among university students in Ghana. *BMC Psychology, 13*(21), Article 22. https://doi.org/10.1186/s40359-025-02348-1

Milevsky, A., Schlechter, M., Netter, S. & Keehn, D. (2006). Maternal and paternal parenting styles in adolescents: Associations with self-esteem, depression and life-satisfaction. *Journal of Child and Family Studies, 16*(1), 39–47. https://doi.org/10.1007/s10826-006-9066-5

Morris, A. S., Silk, J. S., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social Development, 16*, 361–388. https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2007.00389.x

Palmer, B., Donaldson, C., & Stough, C. (2002). Emotional intelligence and life satisfaction. *Personality and Individual Differences, 33*(7), 1091–1100. https://doi.org/10.1016/S0191-8869(01)00215-X

Parker, J. D. A., Summerfeldt, L. J., Hogan, M. J., & Majeski, S. A. (2004). Emotional intelligence and academic success: Examining the transition from high school to university. *Personality and Individual Differences, 36*(1), 163–172. https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00076-X

Pavot, W., & Diener, E. (1993). Review of the satisfaction with life scale. *Psychological Assessment, 5*(2), 164–172. https://doi.org/10.1037/1040-3590.5.2.164

Penezić, Z. (2006). Zadovoljstvo životom u adolescentnoj i odrasloj dobi. *Društvena istraživanja, 15*(4–5), 643–669. https://hrcak.srce.hr/10864

Proctor, C. L., Linley, P. A., & Maltby, J. (2009). Youth life satisfaction: A review of the literature. *Journal of Happiness Studies, 10*(5), 583–630. https://doi.org/10.1007/s10902-008-9110-9

Raboteg-Šarić, Z., Merkaš, M., & Majić, M. (2011). Nada i optimizam adolescenata u odnosu na roditeljski odgojni stil. *Napredak, 152*(3–4), 373–388. https://hrcak.srce.hr/82761

Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality, 9*(3), 185–211. https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG

Sánchez-Álvarez, N., Extremera, N., & Fernández-Berrocal, P. (2016). The relation between emotional intelligence and subjective well-being: A meta-analytic investigation. *The Journal of Positive Psychology, 11*(3), 276–285. https://doi.org/10.1080/17439760.2015.1058968

Schutte, N. S., Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., Bhullar, N., & Rooke, S. E. (2007). A meta-analytic investigation of the relationship between emotional intelligence and health. *Personality and Individual Differences, 42*(6), 921–933. https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.09.003

Tahir, R., & Jabeen, S. (2022). Parenting styles and psychological well-being: The role of emotional intelligence. *Journal of Professional & Applied Psychology, 3*(3), 330–342. https://doi.org/10.52053/jpap.v3i3.119

Takšić, V. (2002). Upitnici emocionalne inteligencije (kompetentnosti). In K. Lacković-Grgin, A. Bautović, V. Ćubela & Z. Penezić (Eds.), *Zbirka psihologijskih skala i upitnika* (str. 27–45). Filozofski fakultet.

Takšić, V., Mohorić, T., & Munjas, R. (2006). Emocionalna inteligencija: Teorija, operacionalizacija, primjena i povezanost s pozitivnom psihologijom. *Društvena istraživanja, 15*(4-5), 729–752. https://hrcak.srce.hr/10875

Vilca-Pareja, V., Luque Ruiz de Somocurcio, A., Delgado-Morales, R., & Medina Zeballos, L. (2022). Emotional intelligence, resilience, and self-esteem as predictors of satisfaction with life in university students. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 19*(24), Article 16548. https://doi.org/10.3390/ijerph192416548

The relationship between perceived parenting style, self-reported emotional intelligence, and life satisfaction among university students

Milena Pašić[1], Neda Stevanović[2]

[1]University of Banja Luka, Faculty of Philosophy, Bosnia and Herzegovina

[2]Center for Social Work, Stanari, Bosnia and Herzegovina

Parenting style, emotional intelligence (EI), and life satisfaction are psychological constructs that contribute to more effective coping with life challenges, personal growth, and a higher quality of interpersonal relationships.

The aim of this study was to examine the relationship of perceived parenting style with self-reported EI and life satisfaction among students. The sample included 300 students from various study programs (50% female), aged 18 to 27 (M = 21.89, SD = 2.08).

An analysis of variance (ANOVA) showed no statistically significant differences in self-reported EI or life satisfaction among groups of students with different perceived parenting styles ($p > .05$). However, a statistically significant positive correlation was found between all measures of EI and life satisfaction ($p < .01$), except for that between life satisfaction and the perceiving and understanding of emotions subscale ($p < .05$).

The findings indicate that, in this sample, perceived parenting style is not statistically significantly related to self-reported EI or the students' subjective well-being. These results point to the need to consider other factors that may have a greater impact on the development of EI and life satisfaction during university studies, such as personality traits, social support, and academic stress.

Key words: perceived paternal parenting style, perceived maternal parenting style, emotional intelligence, life satisfaction